

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ДІНТАНУ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТТАНУ КАФЕДРАСЫ**

МӘДЕНИЕТ ЭКОЛОГИЯСЫ

Қорытынды эссе-емтихан бойынша нұсқалық

**Жұмыс оқу жоспары бойынша пәннің коды: ЕК 5206
1 (күзгі) семестр 2021-2022 оқу жылы
7М03106 – Мәдениеттану**

**Философия және саясаттану факультеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасы**

Құрастырған: Ғабитов Т.Х.

Қорытынды емтихан бағдарламасы Дінтану және мәдениеттану кафедра мәжілісінде қаралды және мақұлданды

Хаттама № 1 «__» _____ 2022 ж.

Дінтану және мәдениеттану кафедрасының
меңгерушісі _____

Құрманалиева А.Д.

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. Пән бойынша қорытынды емтиханға 1-ші аралық бақылау, Midterm және 2-ші АБ бойынша 50 баллдан жоғары алған білім алушы жіберіледі.
2. Студент қорытынды емтиханға жеке куәлігімен келуі шарт.
3. Қорытынды емтиханға кешігіп келген студент жіберілмейді.
4. Емтихан тапсыру кезінде студентке шпаргалка, ұялы телефон, смарт-сағат, т.б. техникалық құралдарды (рұқсат етілген құралдардан басқа, мысалы: калькулятор, сөздік және т.б.) қолдануға, сондай-ақ басқа білім алушылармен сұрақтық жауабына қатысты сөйлесуге тыйым салынады.

Емтихан нысаны - жазбаша (эссе)

Емтиханды өткізу кестесі: бекітілген кестеге сәйкес оффлайн форматта

Сұрақтар саны: 1 студентке таңдау үшін 3 тақырып беріледі

Емтихан ұзақтығы: 1 студентке эссені орындау үшін бір сағат отыз минут уақыт беріледі.

Бағалау саясаты: Емтихан қабылдаушы тұлға студенттің жауабына сәйкес балл қояды.

Ескерту: Егер студент ауызша емтихан ережелерін бұзса (шпаргалка қолданғаны анықталса немесе т.б. жағдайлар), оның нәтижесі жойылады

Кіріспе

Қорытынды емтиханға шығарылатын оқу тақырыптары силлабусқа сәйкес келтіріледі және дәріс, семинар мен өзіндік жұмыс тақырыптарын қамтиды. Қажеті бар жағдайда аталған нысандарды қарауға болады. Қорытынды емтихан **эссе** түрінде қабылданады. Эссенің орындалатын тақырыптары «Универ» жүйесіне алдын ала жүктеледі. Емтиханның мақсаты: бакалавриатта алған білімдерін, дағдыларын толықтыру мақсатында және магистр бағдарламасында нақты білімдерін нақтылау үшін арналған бағдарлама болып табылады. Бағдарлама студенттерге негізгі фундаментальді оқу жоспарына және мәдениеттанудың типтік бағдарламасына сәйкес келеді.

Эссенің құрылымы: кіріспе, теориялық баяндама, тарихи мысалдар, өзіндік тәжірибе. Студент тақырыпқа байланысты **қосымша материалдарды** жүктей алады. Жазбаша жауап пен қосымша материалдар **антиплагиатпен** тексеріледі.

Эссе орындаудағы басты **талаптар:**

- Эссе шығармашыл сипатта көркемдік элементтері бар жатық тілмен орындалуы қажет.
- Эссенің мазмұны тек теориялық мәселерді емес, еліміздегі мәдени туризмді өркендетуге қатысты болуы керек.
- Әрбір студент эссені жеке оқшауланған жағдайда орындап, университеттің «Қашықтан оқыту» жүйесіне жүктеуі міндет
- Эссенің анықталған және бекітілген тақырыптары емтиханның алдында «Қашықтан оқыту» жүйесі арқылы жүктеледі.

Емтиханның негізгі міндеттері:

- болашақ студенттерді адамзат баласының мәдени жетістіктерін игеруге, мәдениеттің қалыптасуы мен дамуының әмбебаптық заңдылықтары мен негізгі түрлерін меңгеруге және әлемдік мәдениеттің інжу-маржанын өз беттерімен түсініп-білуге, кәсіби деңгейлерін одан әрі арттыруға бағдарлау болып табылады;

- мәдени мәтінге, мәдениетке байланысты қызығушылықтарын және дағдыларын анықтау, философиялық мәдениетке кіретін фундаментальді категориялармен ұғымдардың жауабын қарастыру, мәдениет концепциясын білу, шетелдік ойшылдардың мәдениет байланысты қорытындыларын болашақ магистранттардың қызығушылықтарын тудыру.

- мәдениеттің орнын, оның объектісі мен спецификасын, неғұрлым өзекті проблемаларды айқындауға, мәдениет феноменін, оның адамның өмірлік іс-әрекетіндегі рөлін түсіндіре білуге, мәдениеттің базистік құндылықтарын қабылдау, сақтау, болашақ ұрпаққа бере білу жолдарын игеруге, мәдениет формалары мен типтерін, дамуы заңдылықтарын, негізгі мәдени-тарихи региондарды білу, отандық мәдениет тарихын, оның әлемдік мәдениет пен өркениет жүйесіндегі орнын білуге, әртүрлі мәдениеттердің көптүрлілігі және өзіндік құндылықтығы туралы түсінік алуға, қазіргі қоғамның мәдени ортасында бағдар ала білуге, ұлттық және мәдени мұраның сақталуы және артуы жөнінде қамқор бола білуге, тұлғаның қалыптасу жағдайлары, оның бостандығы және тұлғаның өмірді сақтау, қоршаған табиғи ортаның мәдениеті үшін жауапкершілігі туралы түсініктің болуға, қоғамдағы адамдар арасындағы қатынастарын реттеудің адамшылық нормаларын білуге, интелектіні дамыту және таным көкжиегін кеңейту, шығармашылық қызметке, үздіксіз білімін көтеру қажеттілігіне қызығушылықтарын білуге тиісті.

**«Эссе» форматындағы емтихан тақырыптарының жалпы бағдарлаушы
тізімі**

«7М03106 – Мәдениеттану» мамандығы, магистратура, 1 курс,

№	Тақырып	Денгей
1	Экологиялық көзқарастардың қалыптасу әдістерін негіздеңіз.	1
2	Экологиялық мәдениеттің әртүрлі оқу пәндері жүйесінде қалыптасуынтүсіндіріп беріңіз.	1
3	Қазіргі заманғы экологиялық мәдениеттің мазмұнын ашып көрсетіңіз.	1
4	Экологиялықбілімберудегігуманитарлықэкологияныңдамуына интерпретация жасаңыз.	1
5	Гуманитарлық экологияның негізгі бағыттарынсызба түрінде түсіндіріңіз.	1
6	Экологиялық мәдениет және оның түрлерінің білім беру аймағына ықпал ететіндігіне дәлел келтіріңіз.	1
7	Экологиялық білім және әлеуметтік құбылыс арасындағы байланыстың экологиялық мәдениетті қалыптастыру факторы ретінде айқындаңыз.	1
8	Экологиялық өзіндік сананың дамуына әсер етуші негізгі факторларға түсініктеме беріңіз.	1
9	Экологиялық білім беру экологиялық мәдениеттің маңызды бөлігі екендігіне көз жеткізіңіз.	1
10	Экологиялық білім беру мазмұнын мәдениетті дамытушы құрал ретінде анықтаңыз.	1
11	Экологиялық білім берудегі экологиялық қызметтің психологиясына сипаттама беріңіз.	1
12	Экологиялық білім беру парадигмалары мен экологиялық мәдениетті мәдениет философиясының негізгі компоненті ретінде тұжырымдаңыз.	1
13	Экологиялық білім берудің мақсатын топтық қатыстылықпен байланыстыра отырып қарастырыңыз.	1
14	Экологиялық мәдениеттің алғашқы мифтік саналық кезеңмен байланыстылығын негіздеңіз.	1
15	Экологиялық білім беру әдістемесінен ақты ғылыми тұрғыдан анықтама беріңіз.	1

16	Экологиялық білім берудің моделдерін көрсетіңіз.	2
17	Экологиялық білім беру үрдісінің мазмұнын бағалаңыз.	2
18	«Білім беру парадигмасының құрылымындағы экологиялық мәдениеттің динамикасын» кестелік әдіспен дәйектеніңіз.	2
19	Мектепте экологиялық білім беруді басқару үрдісін бағалаңыз.	2
20	Үздіксіз экологиялық білім беру жүйесінің құрылымын жобалық әдіспен көрсетіңіз.	2
21	Қазақ дүниетанымындағы экологиялық ұстанымдар ерекшелігін анықтап, көркемдеңіз.	2
22	Қоғамдық сананы экологияландыру үрдісінің сатыларын жіктеңіз.	2
23	Жаһандық экологиялық мәселелердің маңыздылығын ашыңыз және оны бағалаңыз	2
24	Мәдениет экологиясы терминінің алғаш ғылыми айналымға келуін түсіндіріңіз.	2
25	Адам мен табиғат арасындағы қарым–қатынасын экологиялық мәдениеттің негізі ретінде саралаңыз.	2
26	Экологиялық сананың экоцентрлік типтерін жіктеңіз.	2
27	Экологиялық өркениеттілік ұғымының мәніне сараптама жасаңыз.	2
28	Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің негізгі принциптерін көрсетіңіз.	2
29	Экологиялық дағдарыс себептерін түсіндіріңіз.	2
30	Экологиялық қолданыс ұғымын дәйектеніңіз.	2
31	Экологиялық білім беру процесін ұйымдастырудағы формаларды кестелік әдіспен негіздіеңіз.	3
32	Экологиялық мәдениетті қалыптастырудың психологиялық негізін ұсыныңыз.	3
33	Экологиялық мәдениеттің аксиологиялық және гуманистік концептуалды аспектісін тұжырымдаңыз.	3
34	Экологиялық білім беруден – экологиялық мәдениетке көшудің себебін түсіндіріңіз.	3
35	Экологиялық этика ұғымының мәнін талқылаңыз.	3
36	Тұлғаның экологиялық мәдениетін қалыптастырудың факторларын жетілдіріңіз.	3

37	Жастардың экологиялық мәдениетінің деңгейін сынаңыз.	3
38	Қазақстан Республикасының экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі негізгі бағыттарды ұсыныңыз.	3
39	Ақын-жыраулар шығармаларындағы экологиялық этика мәселелерін тұжырымдаңыз.	3
40	Экологиялықидеология ұғымын түсіндіріңіз.	3
41	Қоғамдық сананы экологияландыру үрдісінің сатыларын құрыңыз.	3
42	Экологиялық білім берудің мақсатын практикамен жоспарлаңыз.	3
43	Экологиялық мәдениет пен азаматтық қоғам байланысыныңнәтижесін жинақтаңыз.	3
44	М. Хайдеггердің қазіргі экологиялық ахуал туралы айтқан түсініктемелерінсаралаңыз.	3
45	Қазақ ырымдарындағы экологиялық мәдениет көріністерін жинақтаңыз.	3

Білімді бағалау критерийлері

«Мәдени мұра және ӘМЕ» пәні бойынша талапкер келесі құзыреттіліктерге ие болуға тиісті:

- зерттеудің жаңа әдістерін дербес үйренуге, өзінің кәсіби қызметі бойынша ғылыми және ғылыми-өндірістік, профильді өзгерістерді, қоғамдағы туындайтын мәселелерді шешуге қабілетті болуы керек.

- кәсіби бағдары бойынша шешім қабылдауға жауапкершілікке дайын болу, мәселелік жағдайды шеше білу, стандарттан тыс шешімдер қабылдауға қабілетті, мәселелік жағдайларды шешуге қабілеттілік.

- мәдениеттанулық, әлеуметтік-саяси және ғылыми әдебиеттерді дербес талдауға, қоғамның әлеуметтік экономикалық және рухани дамуындағы үдерістерді ғылыми талдау негізінде болжамдар мен ұсыныстар жасауға қабілеттілік;

- стандартты кәсіби міндеттерді шешу дағдысын, логикалық және сыни ойлатуды дамыту, шешімнің дәйектілігін айқындау, ауызша және жазбаша формада ойын дұрыс және логикалық негізінде айқындау, ақпараттық және білім беру технологиясы негізінде өз білімін жетілдіру, ақпарат және жасапмаз шешімдерді іздестіру, кәсіби және жеке тәжірибесін кемелдендіру.

Бағалану өлшемдері:

Баға	Өлшемдер
Үздік	<ol style="list-style-type: none"> 1. Барлық теориялық сұрақтарға толық және дұрыс жауап берілген; 2. Практикалық тапсырма толық шешілген; 3. Материал сауатты және қисынды әрі дәйекті баяндалған; 4. Шығармашыл қабілеттілік байқалады.

Жақсы	<p>1. Барлық теориялық сұрақтарға дұрыс бірақ толық емес жауап берілген, мәнді емес олқылықтар бар;</p> <p>2. Практикалық тапсырма толық шешілген, бірақ мәнді емес олқылықтар бар;</p> <p>3. Материал сауатты және қисынды әрі дәйекті баяндалған;</p>
Қанағаттандырырлық	<p>1. Барлық теориялық сұрақтарға негізінен дұрыс бірақ толық емес жауап берілген, айтарлықтай олқылықтар бар;</p> <p>2. Практикалық тапсырма толық шешілмеген, мәнді емес олқылықтар бар;</p> <p>3. Материал сауатты, бірақ қисынсыздық пен дәйексіздік бар;</p>
Қанағаттандырырлық емес	<p>1. Практикалық тапсырма шешілмеген;</p> <p>3 Материал сауатсыз, қисынсыз әрі дәйексіз баяндалған;</p>

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Оқу әдебиеттері :

1. Қазақстан руханияты мен мәдени ескерткіштерінің энциклопедиясы. Авторлар ұжымы. - Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 298 б. 10-15 тақырыптар (7-297 бб.)
2. Джанабаева Г.Д. Памятники мирового культурного наследия. - Алматы, 2015.- 315 б. 1-9 тақырыптар (5-214 бб.)
3. Ғабитов Т.Х. Қазақ мәдениетінің тарихы: Мультимедиялық оқулық. <https://sell.epigraph.kz/ru/accounts/login/>
4. Ғабитов Т.Х. Қазақ мәдениетінің тарихы: Оқулық (ҚР БҒМ РОӘЖ). – Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 343 с. 10-15 тақырыптар: 1 – 4 модульдер. (3-300 беттер)
5. История стран и народов мира. Краткая художественная энциклопедия, т.1-5. - М. 2011.
6. Дәстүрлі және заманауи қазақ мәдениеті. Хрестоматия (Электрондық кітап). Авторлар ұжымы. Традиционная современная культура Казахстана. Коллектив авторов. - Алматы: Қазақ университеті, 2018.
7. Жаһандану және Қазақстанның заманауи мәдениеті: ұжымдық монография. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. –334 б. ISBN 978-601-04
8. Gabitov Tursun. Kazakh culture challenges . - Almaty: Evero, 2018. - 234 p.
9. Жолдубаева А.К. Мәдени антропология: негізгі мектептер және бағыттар. – Алматы: Қазақ университеті, 2013. – 160 б.

Интернет-ресурстар:

1. Аудиториядан тыс дайындық үшін қажетті қосымша материал: univer.kaznu.kz. сайтында УМКД тарауында онлайн қолжетімді. <http://www.vitrina.ru>.
2. <http://www.countries.ru>
3. <http://www.gumer.info>
4. <http://yspu.org>
5. <http://www.humans.ru/> Международный центр современных культуртехнологий
6. <http://www.pro-mart.pro/> Рекламное агентство ProMart International
- <http://www.countries.ru>
- <http://www.gumer.info>

<http://www.russianculture.ru/>
<http://yspu.org>